

Vrijwilligers helpen probleemjongeren met nieuw leven

“Nu kan ik weer dromen”

Zeventien probleemjongeren uit Antwerpen en Hasselt sluiten dit weekend een begeleidingstraject van Youth at Risk (YAR) af. Negen maanden lang hielpen vrijwilligers hen om hun leven weer op te pakken. Vorig jaar nog crimineel, nu klaar voor een nieuwe start. Door **Maaïke Floor**.

Oscar* (17) pikte handtassen, brak in in huizen, en raakte nogal eens betrokken bij vechtpartijen. Dankzij Youth at Risk en zijn coach Kaatje Nevelsteen (35) heeft hij zijn leven een andere wending kunnen geven.

Twijfel

Daar stond Oscar dan, op een informatieavond over het programma van Youth at Risk in Het Oude Badhuis in Antwerpen. Oscar: “De jeugdrechter had gezegd dat dit programma misschien iets voor mij was. Ik twijfelde. Ik vond negen maanden veel te lang. Ik wilde mijn vrije tijd niet kwijt.”

Kaatje: “Vrijwilligers van het voortraject, zoals ik, waren ook op die informatieavond. Er waren een stuk of vijf jongeren. Aan het eind van de avond vroegen we wie het zag zitten om aan het programma deel te nemen. Oscar stak voorzichtig zijn hand op, maar liet die weer zakken toen hij zag dat de andere jongens hun hand ook niet opstaken.”

Oscar: “Ik was een meeloper.”

Kaatje: “Maar achteraf belde hij zelf naar YAR om te vragen of hij nog mee kon doen. De tweede fase van het programma, een trainingsweek op locatie met de hele groep van zeventien jongeren en een grote groep coaches, was heel intensief. 's Morgens een hindernisparcours voor de jongeren, en de hele dag door waren er lessen en gesprekken.”

Oscar: “Ik dacht soms: rot op, ik wil naar huis. Maar ik ben gebleven. Ik was blij dat ze Kaatje hadden aangewezen als mijn coach. Ik vond haar oké.”

Kaatje: “Voor mij begon de twijfel pas daarna. Ik voelde me heel verantwoordelijk. Door gesprekken met mijn coach besefte ik dat Oscar zelf verantwoordelijk is voor zijn leven, en dat ik hem alleen zo goed mogelijk kon begeleiden.”

Vertrouwen

Oscar: “Ik vind het moeilijk om mensen te vertrouwen. Mijn moeder heeft mij gemaakt, maar ze heeft nooit voor me gezorgd. Mijn broer en ik zaten hele dagen alleen thuis. Mijn broer maakte het eten klaar, ik ging geld pikken om eten te kunnen kopen. Eerst door wat auto-inbraken, al snel pikte ik ook handtassen. Ik was toen veertien. Een vriend van achttien leerde me alles. Samen braken we in in villa's in Schoten en in Nederland. Tot hij mij verliet. Toen had ik helemaal het gevoel dat ik niemand meer kon vertrouwen. Ik belandde in de gesloten jeugdinstelling De Hutten in Mol.”

Kaatje: “Ik voelde dat hij tijd nodig had om mij te vertrouwen. De eerste gesprekken waren een soort kennismaking. Iedere keer dat ik hem zag, vertelde hij iets meer.”

Oscar: “Ik merkte dat Kaatje dingen voor mij wilde doen die nog nooit iemand voor mij had gedaan. Ze ging mee naar de jeugdrechter of naar school. Dat hadden mijn ouders nooit gedaan.”

Verleiding

Oscar: “Toen ik veertien was begon ik te stelen om te overleven. Maar soms hadden we een buit van 7000 euro, als we ergens gouden sieraden hadden gevonden bijvoorbeeld. Die kon je goed verkopen. Dat geld gaf ik snel uit, want ik mocht het eigenlijk niet hebben. Nu heb ik veel minder geld, en voel ik me veel beter. Als ik iets koop, is het echt van mij.”

Kaatje: “In het begin kreeg Oscar nog telefoon van vrienden die vroegen of hij niet mee ging om te stelen. Dat is best moeilijk, maar hij weigerde. Eén van Oscars doelen voor dit programma was om geen criminele feiten meer te plegen. Dat is hem gelukt.”

Oscar: “Als ik nu vrienden van toen tegenkom, dan vragen ze soms nog steeds of ik geen zin heb om mee te gaan. Ze vinden dat ik raar doe. Maar dan zeg ik dat ik

nu een ander leven heb. Vroeger vond ik dat lastig, nu niet meer. Ik zeg tegen die jongens: als je niets wil bereiken in het leven, moet je vooral zo doorgaan.”

Agressie

Oscar: “Ik was nogal agressief. Als iemand mij vies bekeek dan vroeg ik wat er was. En dat draaide vaak uit op vechten. Ook op school.”

Kaatje: “Hij is drie keer geschorst van school. Bij die tweede en derde keer dacht ik: oei, het gaat niet goed. In onze gesprekken gingen we daar dan op in. Door vragen te stellen en alternatieven voor te stellen, zag hij in dat er ook andere manieren zijn om te reageren.”

Oscar: “Ik hield rekening met Kaatjes advies en dat hielp vaak. Ik werd ook agressief omdat ik wiet en hasj gebruikte. Nu rook ik alleen soms een joint op een feestje.”

Kaatje: “Ik heb gemerkt dat jongeren met problemen vaak geen nieuwe kans meer krijgen. De school gelooft niet meer dat ze nog kunnen veranderen omdat het al zo vaak fout is gegaan. Dat is pijnlijk.”

Oscar: “Nu zit ik op een speciale school voor jongeren die het moeilijk hebben in het gewoon onderwijs, maar na de krooksvakantie kan ik terug naar mijn oude school. Over twee jaar wil ik daar mijn diploma halen.”

Angst

Oscar: “Ik was vroeger vaak bang op straat. Als er een politiepauze passeerde, was ik bang dat ze me zouden herkennen of me iets zouden vragen. Als de bel ging, was ik ook bang. De politie viel de geld bij ons thuis binnen om te controleren of er gepikte spullen waren, of er ineens een dure tv in huis stond. Ik was ook bang omdat ik niet wist wat ik de rest van mijn leven moest doen.”

Ontroering

Kaatje: “Zaterdag presenteren de jongeren op een slotbijeenkomst wat ze dit jaar bereikt hebben. Behalve de coaches, is ook hun familie uitgenodigd, net als hulpverleners en jeugdrechters. Ik weet nu al dat het voor mij een emotioneel moment zal zijn als Oscar op het podium staat.”

“Zelf geef ik les als pedagoge aan de lerarenopleiding van de Katholieke Hogeschool Kempen. Dit project ligt dus in het verlengde van mijn werk, maar tegelijkertijd zet het mij ook aan het denken. Als ik Oscar vertel dat hij altijd de keuze heeft hoe op een vervelende blik of opmerking te reageren, dan denk ik nog eens na hoe ik zelf op zo iets reageer. Ik kom zelf uit een warm nest. Oscar heeft in zijn jonge leven al veel meegemaakt. En toch spreekt hij met veel respect over zijn ouders. Dat ontroert me.”

Trots

Kaatje: “Oscar hield zich altijd aan afspraken en wilde ervoor gaan. Ik ben heel trots op wat hij bereikt heeft. En ik weet zeker dat zijn moeder ook trots op hem is.”

Oscar: “Ik denk niet dat mijn moeder er echt in geloofde dat ik zou veranderen. Ik heb nu een vrij goed contact met haar. Het verleden is voorbij. Ik ben ook trots op mezelf. Zelfs de jeugdrechter zei de laatste keer dat ik goed bezig was. Ik woon nu bij mijn oom en tante en die zorgen heel goed voor mij. Ik heb een goede vriend, Daniël, die me ook enorm steunt. En Kaatje natuurlijk. Alleen lukt zo iets niet. Ik droom van een job, een eigen huis en van een vakantie naar Hawaii. En later wil ik misschien ook een gezin en kinderen. Vroeger dacht ik zo min mogelijk over de toekomst na. Ik leefde per dag. Het was vooral overleven. Nu kan ik weer dromen.”

* Oscar is niet zijn echte naam, hij wilde anonimie blijven.

Oscar met zijn coach Kaatje Nevelsteen. FOTO WIM HENDRIX

Wat is Youth at Risk?

- Youth at Risk is in 2006 opgezet in opdracht van de Vlaamse Overheid, met een proefperiode van drie jaar. Doelgroep zijn jongeren tussen de 16 en 18 jaar die al in aanraking zijn gekomen met de jeugdrechter. “Dat kan zijn door een moeilijke situatie thuis, omdat ze criminele feiten hebben gepleegd, of een combinatie daarvan”, zegt projectleider Kris Claes.
- Het programma startte in Hasselt, Antwerpen en Genk. In 2010 wordt het uitgebreid naar de hele provincie Antwerpen. Ook jongeren uit Mechelen en Turnhout komen nu in aanmerking.
- Youth at Risk is gebaseerd op projecten die in de VS en Groot-Brittannië werden ontwikkeld.
- De coaches zijn allemaal vrijwilligers. YAR is altijd op zoek naar vrijwilligers. Coaches en deelnemers krijgen eerst informatie over het programma, gevolgd door een intensieve trainingsweek. Daarna begint het natraject met de individuele begeleiding van negen maanden.

www.yarvlaanderen.be